

❌ گام پنجم: سیکل یا دیپلم

یکی از مهمترین سوالات داوطلبان ورود به حوزه این است که از سیکل به حوزه بیایم یا دیپلم؟ گرچه در همین ابتدا نکته مهمی را باید بگوییم که ما نمی‌خواهیم بین این دو مقطع قضاوت یا توصیه ای بکنیم و شما باید بدانید که هدف ما صرفاً کمک به انتخاب آگاهانه شما و تصمیم‌گیری صحیح است. لذا در این مطلب شما با فرصت‌ها و تهدیدهای هر دو مقطع آشنا خواهید شد و در نهایت خودتان باید این تصمیم مهم و حیاتی را بگیرید. زیرا بسیاری از بزرگان حوزه این اعتقاد را دارند که اگر فردی با چشم باز و با اطلاع کامل از مسیر طلبگی و سنجش تمام جوانب کار به حوزه بیاید، مقطع ورودی او تفاوت چندانی در سرنوشت طلبگی اش ندارد.

فرصت‌ها و مزایای ورودی‌های سیکل:

1. اگر ورود به حوزه انتخاب خود شما باشد و آگاهانه انتخاب کرده باشید، باید به شما تبریک بگوییم که از بسیاری از افرادی که از دیپلم یا بالاتر از آن وارد حوزه شده‌اند جلوتر هستید. شما با اینکه فرصت ادامه تحصیل در دبیرستان و دانشگاه را داشته‌اید، آن را آگاهانه رها کرده و خود را مفتخر به سربازی امام زمان نموده‌اید. شما این فرصت را پیدا کرده‌اید که از ۴ سال از عمر خود که قرار بوده در دبیرستان صرف کنید را در راه رسیدن به هدف اصلی زندگی خود استفاده کنید و این یعنی از تمام هم‌سالان خود ۴ سال زودتر تکلیف زندگی خود را روشن کرده‌اید. و ۴ سال به آینده درخشان خود نزدیکتر از همسالان خود هستید.
2. قدرت ریسک و تغییر مسیر و بازگشت شما بالاست. شما به این دلیل که به هنوز به سن سربازی نرسیده‌اید، این فرصت را در اختیار دارید که اگر متوجه شوید که انتخاب حوزه و طلبگی انتخاب درستی برای شما نبوده است، مسیر دیگری را برای آینده خود انتخاب کنید. این از بزرگترین فرصت‌های ورود به دنیای طلبگی با مدرک سیکل است که می‌تواند انتخاب شما را ساده‌تر کند و شما با لمس طلبگی و زندگی در حوزه آن را از نزدیک آشنا شوید و سپس تصمیم قاطع خود را برای ادامه این مسیر اخذ کنید.
3. برخورد شما با آموزش‌های حوزه منعطف‌تر است و پذیرش بسیاری از مسائل در شما بیشتر است. به این دلیل که شخصیت شما هنوز شکل نگرفته است، می‌توانید با دریافت صحیح عقاید و احکام و آموختن شیوه زندگی طلبگی، مسیر هموارتری را برای خود ترسیم کنید و با تغییرات زندگی جدید راحت‌تر کنار بیایید. و خود را با شرایط جدید سریع‌تر وفق دهید.
4. به این دلیل که شما هنوز با سن مسئولیت‌پذیری در زندگی فاصله زیادی دارید و اشتغالاتی مثل تامین معاش و اداره زندگی در ذهن شما جایی ندارد، این فرصت را دارید تا فارغ از همه مسئولیت‌ها به صورت تمام وقت به تحصیل علوم حوزوی بپردازید. این فرصت به شما این امکان را می‌دهد تا پایه خود را در مسیر طلبگی محکم کنید و قدم‌هایتان را در این مسیر استوار بردارید.

تهدیدها و معایب ورود به حوزه از مقطع سیکل:

1. بسیاری از کارشناسان براین باورند که عموم داوطلبان مقطع سیکل هنوز به بلوغ کامل برای تصمیم‌گیری در این مسئله مهم نرسیده‌اند. گرچه همیشه استثنائاتی وجود دارد. اما نتایج بررسی‌های میدانی نیز به ما نشان می‌دهد که در این سن غلبه عواطف و احساسات برای تصمیم‌گیری بیشتر است. در نتیجه خروجی تصمیمات ممکن است به صلاح آینده فرد نباشد و در آینده احساس پشیمانی و تردید نماید. از طرفی بزرگترین آفت موفقیت، تردید در پیمودن راهی است که در آن قرار گرفته‌ایم.
2. عدم قابلیت درک صحیح از دروس طلبگی و چرایی و چگونگی تعامل با این دروس. یکی از معایبی که دامن گیر طلاب

ورودی مقطع سیکل می شود و در سرنوشت طلبگی ایشان بسیار تاثیر گذار است، عدم درک صحیح از هویت و چیستی طلبگی است. این اتفاق، یک سری مشکلات دومینویی به همراه دارد. عدم درک صحیح از هویت طلبگی، عدم درک از چرایی خواندن دروس مقدماتی، بی انگیزگی برای خوب خواندن و فهم عمیق دروس کاربردی، کسب نمرات پایین و عدم فهم عمیق دروس کاربردی برای استفاده در پایه های بالاتر، نگاه بدبینانه به دروس حوزه و متهم شدن به عدم تلاش، بی انگیزگی نسبت به ادامه تلاش برای درس خواندن و در انتها ایجاد احساس ناکارآمدی و سپس تصمیم به خروج از طلبگی یا ماندن با انگیزه های غیر واقعی و غیر مطابق با اهداف حوزه علمیه و طلبگی.

3. سپری نمودن دوران بلوغ و تجربه تغییر و تحولات جسمی و روحی در حوزه علمیه. به نظر کارشناسان مختلف حوزوی این نکته می تواند به عنوان یک فرصت نیز تلقی شود. اما از این جهت که نوجوان در این دوره حساس زندگی با تغییرات بسیار زیادی مواجه می شود ممکن است یک تهدید بزرگ محسوب شود و روحیات و تفکرات گذشته فرد کاملاً تغییر کند و به این نتیجه برسد که مسیری را که انتخاب نموده است اشتباه است. آنچه به این تهدید دامن می زند، لزوم توان غلبه بر غرایزی است که در این دوره به اوج خود می رسد و ممکن است عدم کنترل آن به روحیه پاک افراد ضربه بزند و آن انتظاری که فرد از خود داشته رنگ ببازد و این در ادامه طلبگی او نیز تاثیر گذار باشد. گرچه در اینجا به همین مقدار از اشاره سربسته اکتفا می کنیم و اولیاء داوطلبان عزیز را به مشاوره حضوری با خبرگان در این زمینه دعوت می کنیم.

4. تکمیل نشدن بلوغ عاطفی در بطن خانواده. این یک تهدید نسبی است و در میان افراد شدت و ضعف دارد. طلاب نوجوانی که به حوزه وارد می شوند یا به دلیل وجود قوانین خاص در بعضی مدارس و یا به دلیل دوری مدارس از محل زندگی، لازم است به صورت شبانه روزی در مدرسه بمانند و تنها در بازه های طولانی مدت به دیدار خانواده بروند. از طرفی به دلیل ایجاد استقلال زودرس در طلاب به لحاظ مالی و دریافت کمک هزینه تحصیلی (شهریه) وابستگی افراد به خانواده نیز کاهش می یابد و این حس استقلال که در ابتدا شیرین به نظر می رسد در او افزایش پیدا می کند. این در حالی است که به لحاظ سن و سال و حساسیت دوران نوجوانی هنوز به بلوغ عاطفی نرسیده و نیاز شدیدی به حمایت والدین دارد. از سوی دیگر نیز والدین که این استقلال کاذب رزند خویش را مشاهده و به این دلیل که در دامن حوزه چنین اتفاقی افتاده است، احساس امنیت می کنند، آرام آرام حمایت معنوی و محبت خود را کاهش داده و او را فردی مستقل و بزرگ می پندارند. اما بسیار مشاهده شده است که در طولانی مدت اثر مخرب این استقلال کاذب و کمبود محبت های لازم در دوران نوجوانی ظاهر شده و در ارتباطات اجتماعی فرد در آینده خود را نشان می دهد و ممکن است زندگی او را با مخاطراتی همراه سازد.

5. اگر در این مقطع به حوزه نیاید و به دبیرستان برود، احتمال بسیار قوی وجود دارد که دیگر هرگز به حوزه نیاید. بسیاری از مسئولین حوزه و برخی والدین چنین اذعان داشته اند که نوجوان در مقطع سیکل به دلیل تاثیر پذیر بودن از محیط و اطرافیان اگر به دبیرستان برود احتمال اینکه روحیاتش تغییر کند و قید آمدن به حوزه را بزند بسیار زیاد است. لذا با لطایف الحیلی فرزندان خود را به سوی حوزه سوق می دهند. لذا بر فرض اینکه خیر صلاح این نوجوان همین آمدن به حوزه باشد اما به دلیل عدم انتخاب آزادانه و آگاهانه این احساس که مجبور شده یا جوگیر شده و با توصیه اطرافیان به حوزه آمده است، همیشه همراه او خواهد بود و به اندک بهانه ای خود و دیگران را سرزنش نموده و در ماندن در این مسیر تردید و تشکیک می کند.

البته راه حل هایی نیز برای این نگرانی وجود دارد که با وجود رفتن به دبیرستان بتواند روحیات خود را بوسیله برقراری ارتباط با مدارس علمیه و طلاب در قالب جلسات و اردوها و... حفظ نماید و پس از رسیدن به این تصمیم با انتخاب خود به حوزه بیايد.

فرصت ها و مزایای ورودی های دیپلم

1. کسی که در این مقطع به حوزه می آید، با این پیش فرض که به مرحله ای رسیده است که می تواند برای آینده خود آگاهانه تصمیم بگیرد، وقتی به حوزه می آید با تصمیم محکمتر و استوارتری این اقدام را انجام می دهد. به این معنا که

- همان اول دل خود را یک دله نموده و تردیدها را برای طلبه شدن و طلبه ماندن از خود دور می کند.
2. استقلال بیشتری برای انتخاب دارد و به این ترتیب می تواند از تصمیم خود در برابر افرادی که معمولاً در اطرافیان و دوستان پیدا می شوند تا طلبه را از تصمیمش منصرف کنند، دفاع کند.
3. قدرت درک بالاتری دارد و می تواند اهداف مسیر طلبگی را درک کند و بداند علومی که در ابتدای طلبگی می خواند در آینده به کار او می آید و صبر بیشتری برای تحمل سختی های پیش روی طلبگی دارد. از طرفی به دلیل پیچیدگی و عربی بودن متون دروس حوزوی و به این دلیل که در دوره دبیرستان با زبان عربی آشنایی نسبی پیدا کرده است، بهتر می تواند محتوای مطالب را درک کرده و با دروس حوزه ارتباط بیشتری برقرار کند.
4. به این دلیل که دوران بلوغ را در فضای بیرون حوزه تجربه کرده است و از آزادی های نسبی در ذهن و روان خود برخوردار بوده است و درگیری های ذهنی کمتری در دوران تغییر و تحولات روحی و جسمی داشته است، حالا که به حوزه وارد می شود، احساس امنیت روانی بیشتر به همراه حس خوب معنویت و پاکی را پس از یک دوره هیجانات منفی به دست می آورد و این اتفاق، حس خوب رشد معنوی و تغییرات مثبت را در او ایجاد نموده و تجربه این حس خوب تا سال ها در او باقی می ماند و موجب می شود تا به عنوان پیشرانی در مسیر طلبگی از آن بهره ببرد.

تهدید ها و معایب ورود به حوزه از مقطع دیپلم:

1. نسبت به سایر طلابی که از مقطع سیکل به حوزه آمده و اتفاقاً در صد خیلی بیشتری نیز هستند، احساس عقب ماندگی می کند. این احساس نوعی یاس و ناامیدی را در او تزریق می کند و در دل همیشه به همسالان خود که حالا ۴ سال از او جلوتر هستند و او هرگز نمی تواند این عقب ماندگی را جبران کند، غبطه می خورد. این حس عقب ماندن در ابتدای طلبگی به شدت انسان را آزار می دهد و به عنوان تهدیدی برای پایدار ماندن در مسیر طلبگی محسوب می شود.
2. قدرت تغییر و قدرت ریسک او بسیار پایین است. این افراد به این دلیل که به سن سربازی رسیده اند و پس از آن به حوزه آمده اند، چنانچه به هر دلیلی تشخیص دهند که انتخاب مناسبی انجام نداده اند و مسیر درستی را برای آینده خود انتخاب نکرده اند، بین دو راهی ادامه این مسیر اشتباه و رفتن به سربازی مردد خواهند ماند. این افراد تهدیدی به نام سربازی را همیشه بالای سر خود احساس می کند و از طرفی پیمودن مسیر اشتباه را نیز به صرفه نمی بینند. لذا این تردید و ریسک بالای خروج از طلبگی و رفتن به سربازی، ایشان را مردد، بی انگیزه و بی هدف در این مسیر نگه خواهد داشت. این بی انگیزگی و بی هدفی نیز آسیب های جبران ناپذیری به کیان طلبگی او خواهد زد و او را از موفقیت در این مسیر بازخواهد داشت.
3. به دلیل بالا بودن سن ورود او به حوزه و احساس نیاز به تشکیل خانواده و پاسخ به غرایز طبیعی خود تمرکز لازم را برای محض بودن در از دست می دهد و چنانچه ازدواج زودهنگام انجام دهد و با مشکلات زندگی و تامین معیشت روبرو شود بسیار سخت می تواند از پس اهداف والای طلبگی و رسیدن به اجتهاد در دین برآید.
4. به دلیل طولانی بودن دوره کسب مقدمات در حوزه علمیه و دیر رسیدن به اصل مباحث طلبگی نوعی احساس بطلان و تلف نمودن عمر به او دست می دهد و احساس می کند طلایی ترین اوقات زندگی و عمر مفید جوانی اش بدون هیچ دست آورد ملموسی از بین می رود و چون در سنی قرار گرفته است که نیاز به برداشتن گام های مهم و بلند زندگی دارد احساس می کند در آینده طلبگی نیز افق روشنی وجود ندارد و از این جهت ممکن است دلسرد و پشیمان شود.
5. یکی دیگر از پیامدهای طولانی بودن دوره مقدمات که برای ورودی های دیپلم به عنوان تهدید محسوب می شود، این است که وقتی طلبه در سال های ابتدایی تحصیل که نمی تواند نتیجه ملموسی از تلاش خود کسب کند و به تبع آن احساس ناکارآمدی و اتلاف عمر به او دست می دهد، برای جبران آن به فعالیت های جنبی طلبگی می پردازد تا این احساس خسران را، اقلاً در ذهن خود تبدیل به فرصت نماید. اما نمی داند که در گذر زمان این فعالیت های جنبی به فعالیت اصلی او تبدیل شده و در نتیجه دیگر علاقه و احساس نیاز به علوم طلبگی را از دست می دهد و طلبه ای بی بهره از دانش عمیق دینی باقی خواهد ماند.

مشاهده سایر گام های طلبگی

گام اول: به حوزه بروم یا نه؟

گام سوم: داستان تولد حوزه علمیه

گام پنجم: سیکل یا دیپلم

گام هفتم: گزارشی واقعی از یک روز زندگی طلبگی

گام دوم: هدف خود را از ورود به دنیای طلبگی روشن کنید.

گام چهارم: حوزه علمیه چیست؟

گام ششم: در دوران تحصیل در حوزه چه می گذرد؟

گام هشتم: معرفی یک مدرسه علمیه